

Obraćanje prvog zamjenika Donalda Haysa na sastanku gradonačelnika i načelnika opština u organizaciji Vijeća Evrope

Dame i gospodo,

Posljednjih mjeseci sam imao priliku da se sretnem sa načelnicima općina iz cijele zemlje, sa čelnim ljudima i najvećih i najmanjih općina.

Spoznao sam da vam je poznato šta treba da se uradi i kako treba da se uradi.

Prema tome, danas je ovdje pred nama prava grupa ljudi ukoliko želimo iznaći praktične, efikasne načine kako da BiH funkcioniра bolje.

Vi posjedujete znanje jer vaše općine upravo djeluju na onome mjestu gdje je vlast u direktnom dodiru sa građanima.

Ako iko u ovoj zemlji razumije nedostatke javne administracije onda ste to vi. Ako iko u ovoj zemlji razumije pritužbe građana zbog neadekvatnih usluga, neefikasne birokracije, nedovoljno financiranih javnih potreba, onda ste to vi.

Drugo što sam saznao iz mojih razgovora je da ste nestrpljivi i frustrirani.

Proces u koji ste se upustili (proces unapređenja funkcioniranja BiH) može iskoristiti to nestrpljenje kao pogonsko gorivo koje će održavati zamah sveukupnih napora na osiguranju boljih usluga građanima ove zemlje.

Da počnem analizom problema:

U nekim općinama je došlo do pomaka, ali velika većina građana je nezadovoljna načinom funkcioniranja općina, i to s pravom.

Budimo iskreni, niko od nas nije zadovoljan. Moramo uvidjeti u kakvim uvjetima morate raditi. Ako nemate potrebna sredstva za posao onda ga ne možete ni obaviti. Ako nemate jasnu i nedvosmisleni odgovornost za izradu i provedbu politike, ne možete pravilno izrađivati i provoditi politiku.

U ove probleme spada:

- nepredvidivost – građani nemaju načina da saznaju koliko može trajati dobijanje dozvole ili licence ili dokumenta na osnovu kojeg stižu pravo na pojedine usluge. Usluge koje se mogu dobiti u jednoj općini ne mogu se dobiti u drugoj.
- sporost – općine često moraju izvršavati zadatke indirektno, na primjer tako što moraju prvo dobiti odobrenje ili mišljenje kantonalnih ili entitetskih vlasti prije djelovanja.

Usluge socijalnog osiguranja, zdravstva i obrazovanja, smještaja izbjeglica i raseljenih osoba su područja u kojima su različitim vladama dodijeljeni različiti aspekti u pružanju istih usluga, i to često bez jasnih finansijskih ili koordinacionih aranžmana.

Komunikacija među raznim nivoima vlasti mora se unaprijediti. Za ovo mogu biti potrebne obavezne procedure; previše često čujemo pritužbe da se na pitanja ili probleme koji se upute na rješavanje višim instancama vlasti dobijaju zakašnjeli, neadekvatni ili pak nikakvi odgovori.

Međuentitetska saradnja se također mora ojačati tako da općine u istom području mogu iskorištavati sinergije i ekonomiju obima u projektima infrastrukture i komunikacija.

- rashodi – općine ne troše racionalno; i često se drže zastarjelih administrativnih postupaka.

One koštaju veoma mnogo. Rashodi na srednjem nivou vlasti u Federaciji, dakle, rashodi kantona i općina iznose 75 procenata budžeta. Uporedne brojke u Njemačkoj su 21 procenat, u Španiji 9 procenata.

Prije 1990. godine, bilo je 5,6 zaposlenih na jednog državnog službenika. Sada ih ima oko 2,8. Drugim riječima, odnos državnog službenika i uposlenog radnika se udvostručio u posljednjih deset godina.

Je li se udvostručio kvalitet usluga?

U 2000. godini, 48 procenata ukupne potrošnje kantona i 35 procenata ukupne općinske potrošnje u Federaciji, te 45 procenata ukupne općinske potrošnje u RS išlo je na plate administracije.

Ovaj novac ne osigurava visok standard pruženih usluga. Zbog očitih i ozbiljnih nedostataka, općine nemaju povjerenja građana. Ovo je u suštini veoma štetno. Teško je pružati usluge ljudima kada nemaju povjerenja u vas.

Prema tome, važno je da danas krenemo dvojakim putem:

- moramo iznaći prave reforme koje će imati pozitivan efekat na život ljudi
- moramo shvatiti da će građani imati malo povjerenja sve dok ne vide dokaze da je došlo do pozitivne promjene

Šta nam je činiti?

Potrebno je izvršimo reorganizaciju administrativnih struktura i podjele nadležnosti među raznim nivoima vlasti, te eliminirati preklapanje nadležnosti.

Vlast košta građane BiH 64% GDP-a, što predstavlja neprihvatljivo velike troškove za skandalozno malu dobit.

Dakle, potrebno je:

- ograničiti novo upošljavanje i uspostaviti politiku isplate nadoknada za viškove radne snage, uključujući i prekvalifikaciju.
- utvrditi koje usluge se mogu pružati na osnovu ugovornih odnosa sa privatnim sektorom, u cilju podizanja nivoa efikasnosti i smanjenja troškova
- uvesti ISO 9002 standard pružanja usluga; unapređenje usluga koje općine pružaju građanima nije neka maglovita želja nego jasan administrativni i politički cilj koji se može ostvariti postepeno i koji se može kvantitativno mjeriti.

Općine moraju osigurati ulogu u zakonodavnom procesu kada se zakon odnosi na vaše nadležnosti. Njima se mora omogućiti preuzimanje odgovornosti za pružanje usluga dok Država i Entiteti preuzimaju zakonodavnu, izbornu i pravosudnu ulogu, te moraju osigurati adekvatno finansiranje.

Jedan dio problema možete popraviti. Drugi dio problema ovisi o drugima. Plaćanje za obimnu vlast u BiH slabi općine tako što se sredstva koja su inače potrebna za pružanje usluga kao što su zdravstvo, obrazovanje i socijalna zaštita preusmjeravaju u druge svrhe a preklapanje nadležnosti između različitih nivoa vlasti čini pružanje usluga konfuznim i nekompletnim.

Ovo je pitanje koje se mora rješavati na nivou BiH kao cjeline. Ali do toga neće doći ako vi to ne pokrenete. Vi imate moć da formulirate rješenja i lobirate za njihovu primjenu.

Vaš cilj je osigurati bolje usluge na općinskom nivou za građane BiH. To je, blago rečeno, težnja koja je vrijedna pohvale. Mi ćemo vam pružiti podršku u vašim naporima da to postane stvarnost.

Hvala.